

Uz izložbu u Muzeju grada Zagreba

Crkva sv. Blaža, oko 1930., vl. MGZ

Napisala: **Vesna Vrabec**
Foto: **MGZ**

– ikona hrvatske moderne

U Muzeju grada Zagreba **do 25. rujna** otvorena je izložba *Ikona hrvatske moderne – zagrebačka crkva svetog Blaža od 19. do 21. stoljeća*.

Povijest crkve sv. Blaža počinje osamdesetih godina 19. stoljeća, kad se zbog povećanja broja stanovnika pojavila potreba osnivanja nove župe u zapadnom dijelu grada. Eduard Suhin izradio je 1886. elaborat o osnivanju novih župa: prva bi bila svetoga Blaža u Primorskoj ulici, a druga Svetoga Križa između Savske i Petrinjske. Za gradilište župnoga dvora i nove crkve sv. Blaža Suhin je darovao zemljište prebende Sv. Križa u Primorskoj ulici.

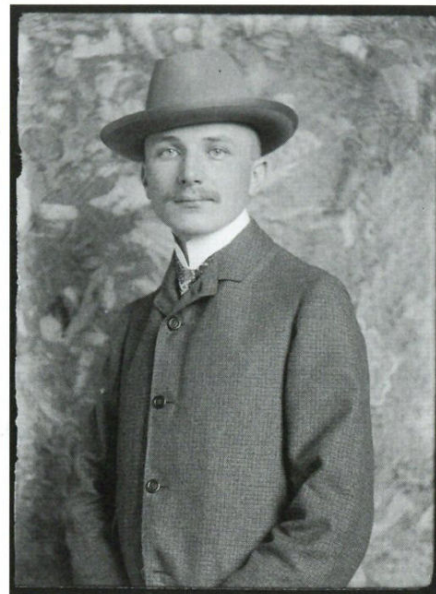
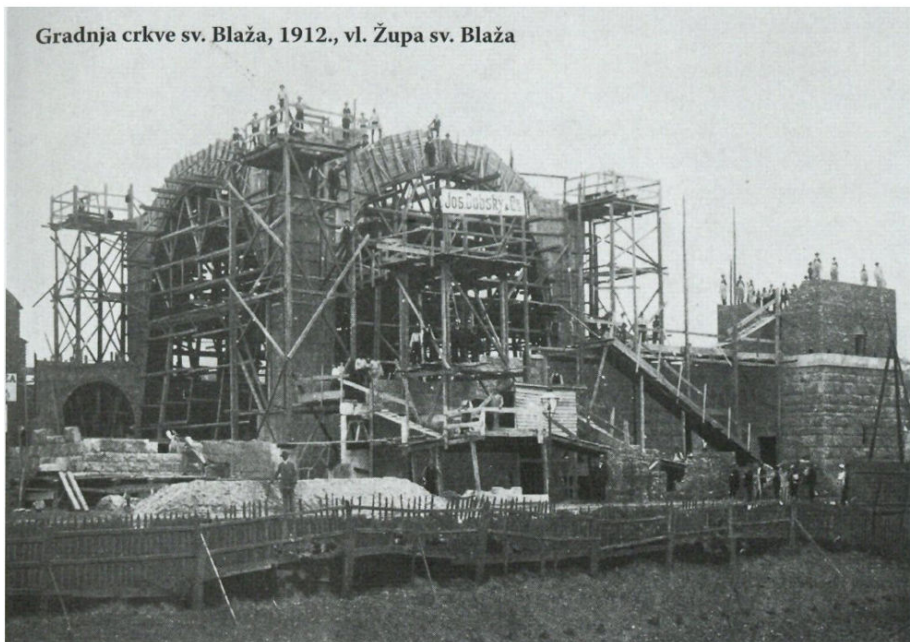
Nadbiskupski duhovni stol 1889. donosi odluku o osnivanju Župe sv. Blaža. Osnovan je građevni odbor koji je trebao brinuti o provedbi natječaja i gradnji crkvenoga kompleksa. No, do konačne izgradnje crkve i župnoga dvora te početka rada župe proći će još mnogo godina i rasprava.

Viktor Kovačić crkvu je projektirao u obliku grčkoga križa s kupolom koja je izvedena od armiranog betona, smjelog promjera otprilike 18 metara i prva je takva armirano-betonska konstrukcija u svijetu

Nacrt crkve sv. Blaža, Viktor Kovačić, 1909., vl. MGZ

Gradnja crkve sv. Blaža, 1912., vl. Župa sv. Blaža

Viktor Kovačić, oko 1900., vl. MGZ

Sveti Blaž, Ljubo Babić, 1916.,
vl. Župa sv. Blaža

Nakon burnih polemika novi građevni odbor raspisao je natječaj koji je trajao od 6. kolovoza 1908. do 16. siječnja 1909.

Na natječaj je prijavljeno devet arhitektonskih projekata. Sjednica Odbora za prosuđivanje nacrtu za župnu crkvu sv. Blaža održana je 25. i 26. siječnja 1909. Treća nagrada 1000 kruna pripala je projektu arhitekta Vjekoslava Bastla. Drugu nagradu 1500 kruna dobio je arhitekt Dioniz Sunko. Prva nagrada 2500 kruna dodijeljena je projektu pod šifrom *Deo*, iza koje se krio arhitekt Viktor Kovačić.

∞

***Nakon Kovačićeve
smrti 1924. radove na
unutrašnjem uređenju
vodio je arhitekt Alfred
Albini, a 1926. nastavio
Stjepan Hribar***

∞

Unutrašnjost crkve sv. Blaža, oltar Stjepan Hribar, oko 1932., vl. MGZ

Na prvom natječaju za gradnju crkve sv. Blaža, raspisanom 1889. godine, niti jedan projekt nije zadovoljio. Stoga su 1891. članovi odbora zatražili od arhitekta Josipa Vancaša izradu projekta za novu crkvu. S gradnjom se nije odmah krenulo jer su počele rasprave o mjestu gradnje crkve i župnoga dvora. Prijedloga je bilo nekoliko: jedni su bili za gradnju na križanju Prilaza i Primorske ulice, drugi na Iličkom trgu, treći na Ciglani. Na temelju projekta koji je Vancaš izradio 1897., dobivena je građevinska dozvola 1898., no ni ta gradnja nije nikad započeta.

Na neveliku parcelu Viktor Kovačić spretno smješta crkveni kompleks: uza zapadni rub parcele projektira župni dvor, pročeljem okrenut prema Prilazu, crkvu uvlači prema sjeveru te tako ispred crkve i ulaza u župni dvor formira mali trg za okupljanje vjernika, a građevni blok zatvara s istočne strane, smještajući zvonik uz Primorsku ulicu. Kovačić kao dio kompleksa planira i gradnju kuće zvonara i ostale gospodarske objekte, a nudi i novo urbanističko rješenje za cijeli gradski blok.

Crkvu sv. Blaža Viktor Kovačić je projektirao u obliku grčkoga križa s kupolom na križištu. Kupola je izvedena od armiranog betona, smjelog promjera otprilike 18 metara i prva je takva armirano-betonska konstrukcija ne samo u Hrvatskoj, već i u svijetu.

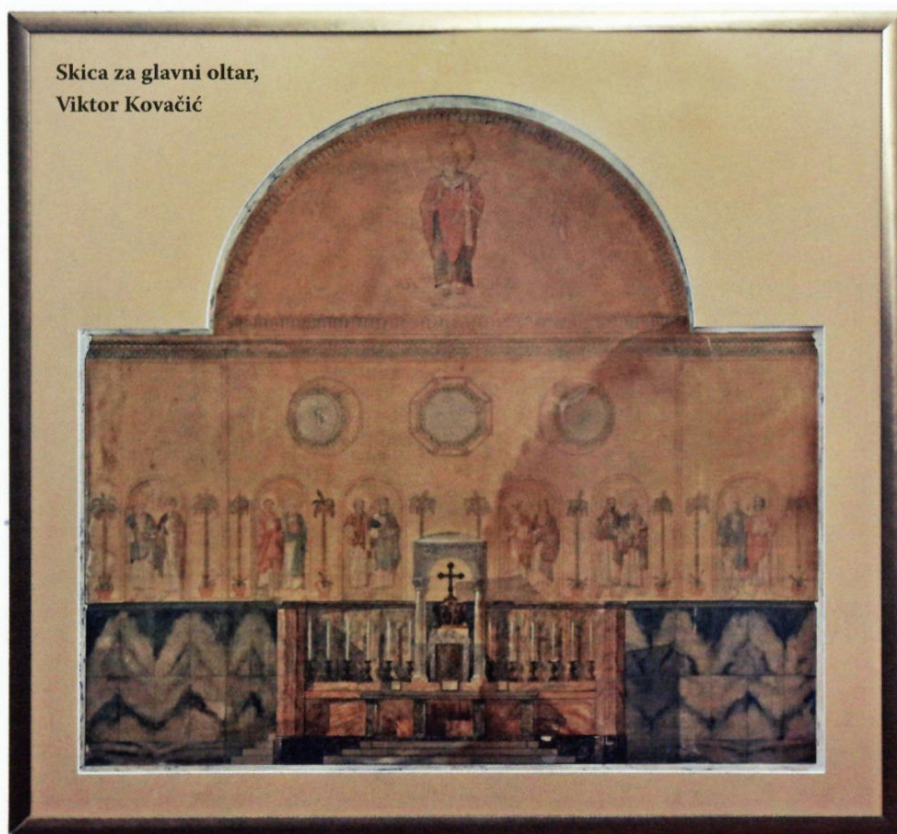
Građevna dozvola za gradnju crkve sv. Blaža i župnoga dvora izdana je 24. kolovoza 1910. Gradnja je započela 19. srpnja 1911., a uporabna dozvola postala je važeća 14. siječnja 1914. Blagoslov crkve obavio je 28. ožujka 1915. pomoćni biskup zagrebački dr. Dominik Premuš. Viktor Kovačić zadužen je da besplatno napravi provizorno uređenje crkve.

Unutrašnje uređenje crkve zbog rata i poratne krize nastavljeno je tek 1923. Pokrenuta je izrada glavnog oltara, nabava zvona, izrada klupa i ispovjedaonica. Na zahtjev Odbora, Kovačić je izradio detaljne nacрте za cjelokupno unutrašnje uređenje: za glavni oltar i dva pokrajnja, za klupe i ispovjedaonice. Nakon smrti Viktora Kovačića, 21. listopada 1924., kratko vrijeme radove je vodio arhitekt Alfred Albini.

Arhitekt Stjepan Hribar 1926. nastavlja radove na unutrašnjem uređenju crkve. Hribar je izradio nekoliko idejnih skica, slijedeći nacрте Viktora Kovačića. Glavni oltar crkve sv. Blaža postavljen je za Božić 1932.

Umjetnički odbor u kojem su bili kipar Ivo Kerdić, slikar Ljubo Babić, dr. Dragutin Kniewald i arhitekt Stjepan Hribar 1938. je pokrenuo akciju za izradu pokrajnjih oltara Majke Božje Imakulate i Presvetog Srca Isusovog. Nacрте za oltare napravio je Stjepan Hribar, a za mozaike Ljubo Babić. Reljefe Imakulate i Presvetog Srca Isusovog izradio je kipar Ivo Kerdić. Oltar Blažene Djevice Marije dovršen je 1942., a 1943. je postavljen oltar Presvetog Srca Isusovog.

Godine 1995. raspisan je natječaj za idejno rješenje uređenja unutrašnjosti crkve sv. Blaža. Nije dodijeljena prva nagrada,

već su većinom glasova ocjenjivačkog suda dodijeljene tri jednakovrijedne nagrade timovima arhitekata: Andreju Uchytlu i Renati Waldagoni, Ivanu Crnkoviću i Marku Piljeku te Nenadu Fabijaniću i suradnicima.

Arhitekt Željko Kovačić prve planove za uređenje crkve sv. Blaža izradio je

1983. Sudjelovao je na natječaju 1995., a na poziv tadašnjeg župnika Mije Gorskog, 1999. potpisuje ugovor o izradi nacрте za uređenje unutrašnjosti crkve. Na poticaj sadašnjeg župnika Zvonimira Sekelja, radovi su započeli 2014. Kardinal Josip Bozanić, nadbiskup zagrebački, novi oltar i svetište posvetio je 1. veljače 2015. ●